Cătălina Vătășescu

CUVINTE ȘI EXPRESII PENTRU SENSURILE „NEÎNCEPUT”, „NEATINS” ÎN ROMÂNĂ ȘI ALBANEZĂ

Într-un articol recent evocând rezultatele, a căror importanță rămâne neștirbită, ale activității atotcuprinzătoare a lui Vasile Bogrea, Alexandru Mareș pune în lumină cu egal interes, între preocupările savantului clujean, pe cele privind folclorul medical[1]. Tema privind condițiile păstrării integrității elementelor care asigură reușita vindecării prin descântece și procedee magice este de multă vreme și pe larg tratată, atât de etnografi cât și de lingviști, nu în ultimul rând dată fiind vechimea acestui câmp semantic. Ceea ce pare însă să se fi bucurat de mai puțină atenție este comparația materialului lexical de care se servesc vorbitorii diferitelor limbi, în cazul de față româna și albaneza, pentru a reda sensurile specifice „neînceput”, „neatins”. Interesul cercetărilor se concentrează de regulă asupra situațiilor și procedeelor vindecării și mai puțin asupra faptelor propriu-zise de limbă care le sunt asociate. Pornind de la construcțiile cele mai cunoscute, privitoare la însușirile esențiale ale apei vindecătoare, se poate stabili un inventar de lucru inițial pe care investigațiile viitoare ar urma să îl îmbogățească.

Dăm mai jos o listă de exemple. Rolul acestei liste este de a arăta care este tiparul după care sunt formate adjectivele românești și albaneze care califică însușirea deplină a unui element de medicină populară pentru asigurarea vindecării. Cele mai multe adjective se referă la apa folosită în procedeele magice[2], chiar dacă acesta nu este unicul element avut în vedere.

Dr. *neatins*(*ă*) (DLR)[3], alb. *paprekur* (*i, e*) (*prek* „a atinge”) (FS 1980); dr. *neînceput*(*ă*) (DA, s.v. *a începe*, DLR, s.v. *neînceput*)[4], ar. *ni-nțiput* „qui n’est pas commencé”, *apă ninț̦ipută* (DDA[2])[5], alb. *panisur* (*i, e*) (*nis* „a porni, a începe”) (FS 1980)[6] și sinonimul *pacenuar* (*i, e*) (*cenoj* „a sluți pe cineva; a-i produce unei

[1] Alexandru Mareș, *În amintirea lui Vasile Bogrea (1991–1926)*, în „Limba română”, LXXV, 2026, nr. 1, p. 3.

[2] *Apă ne-ncepută* în articolul *apă*, III din HEM, p. 120, 121 (parte având titlul *apă în datine și credințe* și în care Hasdeu pune la contribuție, pe lângă o serie de răspunsuri la chestionarul său, descrierile lui Simion Florea Marian).

[3] Deși cu o frecvență mult mai mică decât *neînceput*(*ă*) în textele populare, rom. *neatins*(*ă*) corespunde în chip remarcabil lexical și etimologic (*atinge<attingo*, DA, s.v.) și ca procedeu al derivării lat. *intactus*. Pentru semantica lat. *intactus* vezi Alfred Ernout, Antoine Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, retirage de la 4e édition augmentée d’additions et de corrections par Jacques André, Paris, 2001, p. 676.

[4] *Apă nișepută*; *cu / în apă ne-ncepută* (Petrovici, *Texte dialectale*, p. 180/3, 208/18, 239/5, 6).

[5] Sinonimia dintre *neînceput* și *neatins* este indicată în *Dicționarul universal ilustrat al limbii române*, s.v. *neînceput*.

[6] Adjectivului prezent în cele două dialecte românești și în albaneză îi corespunde bg. *неначенатавода* („apă neîncepută”) (vezi Василка Алексова, *Сватбената терминология в българския и румънския език (Етнолингвистично изследване)*, София, 2013, p. 300, nota 352).

LR, LXXV, nr. 2–3, p. 543–549, București, 2026

DOI: 10.59277/LR.2026.2-3.26

ființe sau unui lucru o daună", derivat de la *cen* „defect fizic și moral, lipsă fizică sau morală"[7]) (FS 1980). Sensul verbului este „a atinge, a începe o mâncare, a ciuguli din ea", sinonim cu *prek* „a atinge"; ca și rom. *a atinge* și alb. *prek*, verbul *cenoj* are și sensul moral „a dezonora"[8].

O construcție identică având sens prohibitiv: *pe nemâncate*[9]. Cu sens negativ, în descântece, pornind, de data aceasta, tot de la ideea absenței umane, dar indicând direcția spre care suferința e îndepărtată, trimisă pentru a nu se mai întoarce: *locuri neumblate*, *ierbi nepăscute*, pe *văi nelocuite*, *foc neînvălit*[10]. Pe potecă *necălcată*, pe rouă *nescuturată* (Petrovici, *Texte dialectale*, p. 276), cu variantele Pe *iarbă necălcată*, pe *rouă nescuturată* și Pe *bură nescuturată* Și pe *cale necălcată* (DLR, din textele culese de Simion Florea Marian). În albaneză corespunde *bar i pashkelur* „iarbă necălcată" (FS 1980). Adjectivul *necălcat*(*ă*) este des asociat cu locuri, drumuri, care nu au fost străbătute de nimeni (DLR); albaneza oferă construcția *ujë i pashkelur* (= apă netrecută/necălcată, unde apă se referă la râu, lac etc.); *pânza neîncepută*[11].

În această serie de derivate, cu prefixul *ne-* în română și cu prefixul *pa-* în albaneză, un loc interesant îl ocupă dr. *apă negrăită*[12], ar. *apă nigrită*[13], alb. *ujët e pafolë* (= apă nevorbită). Remarcabil este faptul că expresia este construită în amândouă dialectele românești cu împrumutul vechi slav *a grăi*, a cărui evoluție semantică în română a fost evidențiată de Ov. Densusianu[14]. Să notăm că în albaneză, împrumutul acesta slav nu a pătruns. Construcția *ujët*[15] *e pafolë* (*ujë të pafolë*)[16] a fost înregistrată în sudul teritoriului de limbă albaneză (în Çamëria; *ujët e pafoltur* (*ujë pafoljtur*), în graiul albanez din insula greacă Eubea[17]). Nu este lipsit de interes

[7] Alb. *cen* poate avea și sensul „semn"; în română, *semn*, „nume generic dat unor elemente anatomice caracteristice de pe corpul unui om și care pot constitui o trăsătură individuală a acestuia", DLR s.v. *semn*; *om însemnat*, „om cu semn, om ale cărui calități sunt diminuate, care ar trebui evitat".

[8] Eq. Çabej, *Studime etimologjike*, III, p. 19.

[9] I.-A. Candrea, *Folclorul medical român comparat. Privire generală. Medicina magică*, Iași, 1999, p. 380 (§ 203).

[10] Artur Gorovei, *Descântecele românilor. Studiu de folklor*, București, 1931, p. 142, 143, 187.

[11] Gorovei, *Descântecele*, p. 241.

[12] În credințele populare, *apă negrăită* = apă adusă de la izvor sau de la fântână de către cineva care în tot timpul acestei acțiuni nu vorbește; *apă mută* (DLR, s.v. *negrăit*).

[13] *ápă nigrită* „eau puisée avant que l'on parle", DDA[2], p. 171, s.v. *apă*; *ni-grít* „qui n'est pas dit; indicible; (eau) puisée avant le jour, avant l'aube, quand nul n'est venu à la fontaine", DDA[2], p. 889, s.v. *ni-grít*.

[14] Ov. Densusianu, *Histoire de la langue roumaine*, I, p. 255. În DA, s.v. este avansată etimologia din sârbă, dată fiind apropierea semantică de română. Etimologia din slava veche este susținută și de Tache Papahagi pentru cuvântul din aromână (DDA[2], p. 596).

[15] De notat forma arhaică, de neutru, a substantivului *ujë*, substantiv încadrat în albaneza actuală la masculin.

[16] În FS 1980, adjectivul *i pafolur* (= nevorbit) este înregistrat exclusiv în sintagma de medicină populară *ujë i pafolur*.

[17] Francesco Altimari, *L'acqua muta, l'acqua nuova, l'acqua rubata : su alcuni antichi riti „pasquali" in Arbëria e nell'Area Mediterranea*, în „Quaderni del Dipartimento di Linguistica dell'Università della Calabria", 28, 2021, p. 69, cu bibliografia surselor.

să arătăm că, în explicația dată de autorul anchetei dialectale în Çamëria, apare expresia sinonimă *ujë të pakuvenduar*[18]. *I pafolë* este derivatul negativ al adj. *i folë* „vorbit”, provenit din participiul *folë*/*folur* al verbului *flas, fola, folur* „a vorbi”. Verbul, cu etimologie mult discutată, este vechi (autohton sau împrumutat din latină[19]). În cele două dialecte românești există și construcția sinonimă *apă mută*[20], cu paralele în it. *acqua muta*, sard. *abba muda*[21]. Este necesar să observăm că pe de o parte româna are o paralelă în albaneză și pe de alta în celelalte limbi romanice (construcția fiind cunoscută în toate limbile romanice), construcție absentă în albaneză. Notăm că o expresie apropiată semantic există și în bulgară: *мълчана вода* = apă tăcută[22].

Se constată că atât româna cât și albaneza încadrează termenii din câmpul semantic al perfecțiunii, al integrității elementelor care sprijină reușita vindecării în sistemul de derivare cu prefixe negative având cea mai mare frecvență. Prefixul de origine slavă *ne-*, care corespunde lat. *in-* pe care l-a înlăturat cu totul în română, a dat naștere la un număr extrem de mare de derivate atât în dacoromână cât și în aromână[23] și a fost atașat pentru obținerea tuturor derivatelor negative și sau și cu sens privativ din domeniul medicinii populare. Prefixul *ne-* nu a intrat din slavă în albaneză.

În albaneză, cele mai multe adjective negative și privative sunt formate cu prefixul *pa-*, mult mai puține cu *mos-* și *sh-*, rar cu prefixul *s-*[24]. Prefixul *pa-* este la

[18] Altimari, *L'acqua muta*, p. 68, nota 7. Este dificil de spus dacă expresia este folosită de dialectologul care a cules informația sau de subiectul însuși. Ceea ce este remarcabil este că atât adjectivul cu valoarea pozitivă, *i kuvenduar* „cuvântat, vorbit”, cât și negativul *i pakuvenduar* „necuvântat, nevorbit, fără vorbă” lipsesc din dicționarele cele mai cuprinzătoare ale limbii albaneze (FS 1954, FS 1980). Sensul în albaneză al termenului de bază *kuvend* (< lat. *conventum*) este „discuție, stat de vorbă cu alții”, sens derivat din acela de origine „adunare”; în cazul de față, expresia arată că este interzis statul de vorbă pe drum cu cineva atât la ducere cât și la întoarcere.

[19] Împrumut din latină, sau derivat în albaneză din *fjalë* „cuvânt” (<lat. *fabella*), sau cuvânt autohton (pentru istoria cercetărilor etimologice vezi Eqrem Çabej, *Studime etimologjike në fushë të shqipes*, IV, Tiranë, 1996, p. 197; Vladimir Orel, *Albanian Etymological Dictionary*, Leiden, Boston, Köln, 1998, p. 99; Kolec Topalli, *Fjalor etimologjik i gjuhës shqipe*, Tiranë, 2017, p. 491).

[20] TDRG, s.v. *apă* (*apă negrăită*, „stummes” Wasser in magischen Praktiken); DDA[2], p. 842, s.v. *mut*[1], vezi și *apă*; *apa mută* este și în dialectul meglenit, Gorovei, *Descântecele*, p. 98. Drumul pe tăcute cu apa pentru descântece este înregistrat în HEM 2, p. 119; *să meargă la fântână fără a da ziua bună și fără a răspunde la salut, aducând apa negrăită în vad* (Gorovei, *Descântecele*, p. 117), *Aduci apă ne-nceputǎ, până nu răsare soarele și nu vorgheşti cu nimene*, explicație dată de unul dintre subiecții cercetați de Ștefania Cristescu, *Descântatul în Cornova – Basarabia*, volum editat, introducere și note de Sanda Golopenția, ediția a doua revăzută și adăugită, București, 2003 p. 174.

[21] Mențiuni despre istoria îndelungată a atestărilor în sardă ale sintagmei la Altimari, *L'acqua muta*, p. 68, notele 4, 5, 6.

[22] Василка Алексова, *Сватбената терминология*, p. 300.

[23] Ov. Densusianu, *Histoire de la langue roumaine*, I, p. 237–238. În vechea română literară există tendința de a prefera în traducerile din slavă în locul construcțiilor calchiate cu prepoziția *fără*/*fără de* formele cu prefixul *ne-*, cărora în latină le corespund derivate cu *in-* (Maria Stanciu Istrate, *Observații asupra compuselor livrești cu prepoziția* fără (de) *în vechea română literară*, în „Limba română”, LXXV, 2026, nr. 1, p. 17, 30).

[24] Stuart E. Mann, *An Albanian Historical Grammar*, Hamburg, 1977, p. 13.

origine prepoziția *pa* „fără”, în vreme ce prefixele *mos-*, *sh-* și *s-* reprezintă la origine elemente de negație. În dicționarele pe care le-am consultat (FS 1954 și FS 1980) nu am găsit exemple din câmpul semantic care ne interesează formate cu prefixele provenind din elementele de negație, ci numai cu prefixul provenind din prepoziția *pa* „fără”. În cele mai vechi texte albaneze se află exemple în care *pa-* echivalează lat. *in-*[25].

Originea indo-europeană a prepoziției *pa*, folosită și ca prefix, nu este pusă la îndoială[26]. Dată fiind vechimea prepoziției *pa* în albaneză ca și ridicata sa productivitate ca prefix (atât în limba populară cât și în cea literară sau scrisă), este vorba foarte probabil de o paralelă pe plan indo-european cu funcțiile sl. *bez* și nu de o influență slavă (cultă), așa cum este cazul în română[27]. Specific albanezei este articolul adjectival *i, e*[28], antepus, care asigură unitatea construcției derivate cu prefixul *pa-*: *i,* e *folur* vs. *i,* e *pafolur*. Adjectivele care au obligatoriu articol reprezintă categoria adjectivelor vechi în limbă.

Gradul mai înalt de curățenie a elementului păstrând-și toate însușirile vindecătoare și reparatoare este cel în care orice intervenție omenească este exclusă; în acest caz nu este vorba ca elementul avut în vedere să se refacă (pe timpul nopții până în zori). Între textele culese de Emil Petrovici întâlnim explicația *Asta dăscântec să dăscântă-n apă … picată sîngură…*[29]. Ar fi de reținut sintagma *picat*(*ă*) *singur*(*ă*), care poate face referire la felul în care, fără intervenția omului, un lucru favorabil vindecării este obținut de la sine. În albaneză, de asemenea, în descrierea felului în care se adună apa care vindecă, se folosește verbul *pik,* cu varianta *pikoj,* care corespunde deplin rom. *a pica*: *ujë nga të pikuarit* e tavanit të shpellës (apă din picatul (= ceea ce pică) din tavanul peșterii), *nga të pikuarit e ujit* (din picatul apei)[30]. Formele *të pikuarat* / *të pikuarit* funcționează ca nume al unei categorii; în română pot fi echivalate cu *cele picate, picatele*. Concordanța între română și albaneză în folosirea verbelor *a pica* și *pik*/*pikoj* și a adjectivului provenind de la participiu în legătură în primul rând cu apa cea mai curată, cu puterile ei vindecătoare păstrate în cel mai înalt grad nu a atras atenția până acum. Între română și albaneză există o serie bogată

[25] Vezi Demiraj, *Pa*, în *DPEWA*, 2021; Çabej, *Studime etimologjike në fushë të shipes*, VI, p. 119. Pentru valorile prepoziției și ale prefixului vezi Al. Xhuvani, Eq. Çabej, *Parashtesat e gjuhës shqipe*, în Aleksandër Xhuvani, *Vepra*, I, ediție Mahir Domi, Eq. Çabej, Tiranë, 1980, nr. 46; Al. Xhuvani, *Parafjalët*, în Aleksandër Xhuvani, *Vepra*, I, p. 327.

[26] Au fost propuse mai multe etimologii autohtone. Pentru istoria etimologiilor vezi, pe lângă Çabej, *Studime*, VI și Demiraj, *Pa*, Mann, *An Albanian Historical Grammar*, p. 9.

[27] Un studiu recent asupra influenței livrești în română în traducerile din slavă este cel al Mariei Stanciu Istrate, *Observații asupra compuselor livrești cu prepoziția* fără (de) *în vechea română literară*.

[28] Formele articolului adjectival proclitic din albaneză sunt următoarele: *i*, la masculin, *e*, la feminin, *të*, pentru amândouă genurile la plural.

[29] Textul are titlul *Boala dîn ieli*, iar subiectul face precizarea citată despre apa de descântat, Petrovici, *Texte dialectale*, p. 13/2. *A pica*, folosit într-un context apropiat: Pe Cutare să-l lăsați/curat/ luminat,/ca *roua din cer picat*, Gorovei, *Descântecele*, p. 266.

[30] Mark Tirta, *Mitologjia ndër shqiptarët*, 2004, Tiranë, p. 108–109.

de concordanțe în folosirea verbelor *a pica* și *pikoj*[31], cărora li se poate adăuga paralelismul care descrie obținerea apei cu excluderea deplină a prezenței omenești. Etimologia rămâne în amândouă limbile greu de stabilit[32], deși cuvintele au familii bogate, iar vechimea lor nu este contestată. Ultima încercare de discutare etimologică a cuvântului albanez nu propune nici o soluție[33]. Existența acestei concordanțe între română și albaneză într-un domeniu arhaic prin excelență nu poate fi ignorată.

Schița de inventar de mai sus pune în lumină, cum s-a văzut, numeroase coincidențe semantice între cuvintele de bază de la care s-au format derivatele în română și albaneză și evidențiază încadrarea aproape în totalitate a derivatelor avute în vedere în sistemele cu cea mai bogată reprezentare în derivarea negativă din fiecare dintre cele două limbi.

În subsidiar, studierea mijloacelor de expresie a asigurării și păstrării integrității elementelor care iau parte la procesul magic de vindecare permite observații asupra rezultatelor contactului dintre română și albaneză cu slava de sud. Diferențe care după părerea noastră nu trebuie neglijate există între română și albaneză în primirea influenței slave, cel puțin în domeniul care ne interesează aici.

Adunarea unui material de limbă cât mai bogat, prin exploatarea în primul rând a surselor populare (textele descântecelor și relatările subiecților cărora li s-au pus întrebările) va trebui urmată de comparația nu numai cu limbile balcanice, ci și cu toate limbile romanice.

BIBLIOGRAFIE

Алексова, Василка, *Някои определения на водата в българската и румънската обредна практика*, în *Етнолингвистични проблеми на балканските народи*, София, ДИОС, 2000, p. 119–126.

Алексова, Василка, *Сватбената терминология вбългарския и румънскияезик (Етнолингвистично изследване)*, София, 2013.

Altimari, F., *L'acqua muta, l'acqua nuova, l'acqua rubata: su alcuni antichi riti „pasquali" in Arbëria e nell'Area Mediterranea*, în „Quaderni del Dipartimento di Linguistica dell'Università della Calabria", 28, 2021, p. 65–93. DOI: 10.4399/97888255413351.

Altimari, Francesco, *Un antico rito arbëresh della primavera: L'acqua muta/nuova/rubata/incantata*, „Studia Albanica", LXI, 2024, 1, p. 175–208.

Benveniste, Émile, *Sacrul*, în Émile Benveniste, *Vocabularul instituțiilor indo-europene, I. Economie, rudenie, societate. II. Putere, drept, religie*, traducere din limba franceză, note suplimentare și postfață de Dan Slușanschi, București, 2005, p. 519–549.

Boerescu, Pârvu, *A piguli*, în Pârvu Boerescu, *Etimologii românești controversate. Ipoteze și soluții*, București, Editura Academiei Române, 2017, p. 296–298.

[31] Gr. Brâncuș, *Concordanțe lingvistice româno-albaneze*, București, 1999, nr. 197; vezi și Eq. Çabej, *Studime etimologjike në fushë të shipes*, VI, Tiranë, 2002, p. 224–226.

[32] Pentru o trecere în revistă a explicațiilor etimologice ale rom. *a pica* (cu familia sa de cuvinte), ținând seama și de comparație cu albaneza, vezi Pârvu Boerescu, *A piguli*, în Pârvu Boerescu, *Etimologii românești controversate. Ipoteze și soluții*, București, 2017, p. 296–298.

[33] Bardhyl Demiraj, *Pikë*, în *DPEWA*, 2025.

Brâncuș, Grigore, *Concordanțe lingvistice româno-albaneze*, Bibliotheca thracologica, XXX, București, 1999.
Çabej, Eqrem, *Studime etimologjike në fushë të shipes*, III, C–D, përgatitur nga Seit Mansaku, Anila Omari, Tiranë, 1987.
Çabej, Eqrem, *Studime etimologjike në fushë të shipes*, IV, Dh–J, përgatitur nga Seit Mansaku, Anila Omari, Tiranë, 1996.
Çabej, Eqrem, *Studime etimologjike në fushë të shipes*, VI, N–Rr, përgatitur nga Seit Mansaku, Anila Omari, Brikena Çabej, Tiranë, 2002.
Candrea, I.-A., *Folclorul medical român comparat. Privire generală. Medicina magică*, studiu introductiv de Lucia Berdan, Iași, Polirom, 1999.
Cristescu, Ștefania, *Descântatul în Cornova – Basarabia*, volum editat, introducere și note de Sanda Golopenția, ediția a doua revăzută și adăugită, București, Paideia, 2003.
Demiraj, Bardhyl, *Pa*[1], în *DPEWA, 202*1, <https://www.dpwa.gwi.uni-muenchen.de/dictionary/?lemmaid=17735>.
Demiraj, Bardhyl, *Pikë*, în *DPEWA, 2025*, <https://www.dpwa.gwi.uni-muenchen.de/dictionary/?lemmaid=36783>.
Densusianu, Ov., *Histoire de la langue roumaine. I, II*, în Ovid Densusianu, *Opere*, II, ediție critică și note de V. Rusu, prefață de B. Cazacu, București, Editura Minerva, 1975.
Dicționarul universal ilustrat al limbii române, Ioan Oprea, Carmen Gabriel Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu, București, Editura Litera Internațional, 2010.
Ernout, Alfred, Antoine Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, retirage de la 4e édition augmentée d'additions et de corrections par Jacques André, Paris, Klincksieck, 2001.
Gorovei, Artur, *Descântecele românilor. Studiu de folklor*, Academia Română. Din viața poporului român. XL, București, Regia M. O., Imprimeria națională, 1931.
Mann, Stuart E., *An Albanian Historical Grammar*, Hamburg, Helmut Buske Verlag, 1977.
Mareș, Alexandru, *În amintirea lui Vasile Bogrea (1991–1926)*, în „Limba română", LXXV, 2026, nr. 1, p. 3–4.
Orel, Vladimir, *Albanian Etymological Dictionary*, Leiden, Boston, Köln, Brill, 1998.
Petrovici, Emil, *Texte dialectale culese de ~ . Suplement la Atlasul lingvistic român II (ALRT II)*, Sibiu, Leipzig, Muzeul limbii române, 1943.
Stanciu Istrate, Maria, *Observații asupra compuselor livrești cu prepoziția* fără (de) *în vechea română literară*, în „Limba română", LXXV, 2026, nr. 1, p. 15–32. DOI: 10.59277/LR 2026.1.02.
Tirta, Mark, *Mitologjia ndër shqiptarë*, Tiranë, 2004.
Topalli, Kolec, *Fjalor etimologjik i gjuhës shqipe*, Tiranë, Botimet albanologjike, 2017.
Xhuvani, Al., *Parafjalët*, în Aleksandër Xhuvani, *Vepra*, I, ediție Mahir Domi, Eq. Çabej, Tiranë, Instituti i gjuhësisë dhe i letërsisë, 1980, p. 260–332.
Xuvani, Al., Eq. Çabej, *Parashtesat e gjuhës shqipe (1956)*, în Aleksandër Xhuvani, *Vepra*, I, ediție Mahir Domi, Eq. Çabej, Tiranë, Instituti i gjuhësisë dhe i letërsisë, 1980, p. 359–418.

SIGLE

DA – *Dicționarul limbii române*, Academia Română, 1913–1948.
DDA[2] – Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân general și etimologic, ediția a doua augmentată*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1974.
DLR – *Dicționarul limbii române*, Serie nouă, Academia Română, 1965–2010.
DPEWA – Demiraj, Bardhyl *et al*. (2021 –), *Digitales Philologisch-Etymologisches Wörterbuch des Altalbanischen* [DPEWA. Digital Philological-Etymological Dictionary of Old Albanian] <https://www.dpwa.gwi.uni-muenchen.de/>
FS 1954 – *Fjalor i gjuhës shqipe*, Tiranë, Instituti i shkencave. Seksioni i gjuhës e i letërsisë, 1954.

FS 1980 – *Fjalor i gjuhës së sotme shqipe*, Tiranë, Akademia e shkencave e RPS të Shqipërisë, Instituti i gjuhësisë dhe i letërsisë, 1980.
HEM – B. Petriceicu-Hasdeu, *Etymologicum magnum romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brâncuș, 1, 2, București, Editura Minerva, 1972, 1974.
TDRG – H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, II. Band, Bukarest, Staatsdruckerei, 1911.

MOTS ET EXPRESSIONS POUR LES SENS « NON ENTAMÉ », « INTACT » EN ROUMAIN ET EN ALBANAIS

(Résumé)

Un lexique intéressant est celui du domaine relatif à l'intégrité des éléments participant à la guérison en médecine traditionnelle. Les circonstances de ce processus ont été et sont encore étudiées par les ethnologues. Les textes des incantations ont été et sont encore analysés. La comparaison exclusive du matériel linguistique, principalement entre deux langues, peut enrichir la perspective. Dans cet article, nous proposons une première comparaison entre le roumain et l'albanais.

Notre inventaire met en lumière de nombreuses coïncidences sémantiques entre les mots de base à partir desquels se sont formés les dérivés en roumain et en albanais, et souligne l'inclusion quasi totale des dérivés considérés dans les systèmes les plus riches en dérivation négative dans chacune des deux langues.

Par ailleurs, l'étude des moyens d'expression concernant l'assurance et la préservation de l'intégrité des éléments participant au processus de guérison magique permet d'observer les résultats du contact entre le roumain et l'albanais et les langues slaves méridionales. Des différences, qui, à notre avis, ne doivent pas être négligées, existent entre le roumain et l'albanais dans la réception de l'influence slave, du moins dans le domaine qui nous intéresse ici.

Le recueil du matériel linguistique le plus riche possible, en exploitant principalement les sources populaires (les textes des incantations et les récits des sujets à qui les questions ont été posées), devra être suivi d'une comparaison non seulement avec les langues balkaniques, mais aussi avec toutes les langues romanes.

Cuvintecheie: medicină populară, lexic, paralele româno-albaneze, contact cu slava de sud.
Mots-clés : médecine populaire, lexique, parallèles roumano-albanais, contact avec les langues slaves du Sud.

Institutul de Studii Sud-Est Europene
al Academiei Române
București, Calea 13 Septembrie, nr. 13
catalinavatasescu@gmail.com